

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angst

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angst", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angst*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 21. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698092797568/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angst

Individ, men Synden unddrager sig dybere og dybere som en dybere og dybere Forudsætning, som en Forudsætning, der gaar ud over Individet. Nu er Alt tabt for Ethiken, og Ethiken har hjulpet til at tabe Alt. Der er fremkommen en Kategorie, der ligger aldeles udenfor dens Omfang. A r v e s y n d e n gjør Alt end mere fortvivlet og hæver Vanskeligheden, dog ikke ved Ethikens Hjælp, men ved Dogmatikens. Som al antik Erkjender og Speculere læe i den Forudsætning, at Tanken havde Realitet, saa ligger ogsaa al antik Ethik i den Forudsætning, at Dyden er realisabel. Syndens Skepsis er Hedenskabet aldeles fremmed. Synden er for den ethiske Bevidsthed, hvad Feiltagelsen er for dens Erkjender, den enkelte Undtagelse, der Intet beviser.

Med Dogmatiken begynder den Videnskab, der i Modsætning til

er *conditio sine qua non* for ethvert dogmatisk Problem. Den første Sætning indeholder en Hentydning til den Sætning, at Metaphysiken er interesseløs, ligesom Kant sagde det om Æstheten. Saa snart Interessen kommer frem, gaar Metaphysiken til Side. Derfor er det Ord Interesse spærret. I Virkeligheden kommer hele Subjektivitetsens Interesse frem og nu stranded Metaphysiken. Dersom Gjentagelsen ikke er sat, saa bliver Ethiken en blindende Magt, derfor siger han formodentlig, at den er Løstet i den ethiske Antikiske. Naar Gjentagelsen ikke er sat, kan Dogmatiken slet ikke exister, thi i Troen begynder Gjentagelsen, og Troen er Organet for de dogmatiske Problemer. – I Naturens Sphære er Gjentagelsen i sin urokkelige Nødvendighed. I Aandens Sphære er Opgaven ikke at afvande Gjentagelsen en Forandring og befinde sig nogenlunde vel under Gjentagelsen, som stod Aanden kan i et udvortes Forhold til Aandens Gjentagelser (følge hvilke Godt og Ondt vexle ligesom Sommer og Vinter), men Opgaven er at forvandle Gjentagelsen til noget Indvortes, til Frihedens egen Opgave, til dens højeste Interesse, om den virkelig, medens Alt vexler, kan realisere Gjentagelsen. Her fortvivler den endelige Aand. Dette har Constantin Constantius anrydet ved selv at træde til Side og nu lade Gjentagelsen bryde frem i det unge Menneske i Kraft af det Religiøse. Derfor siger Constantin flere Gange, at Gjentagelsen er en religiøs Kategorie, han før transcendent. Bevægelsen i Kraft af det Absurde, og det hedder p. 142, at Evigheden er den sande Gjentagelse. Alt dette har fir. Prof. Heiberg ikke bemærket, men godbetrukkede villet ved sin Viden, der er, ligesom hans Nytaarsgave, særdeles elegant og snid, forhjælpe dette Skrift til at blive en smagfuld og elegant Ubetydelighed, ved med megen Vigtighed at bringe Sagen derhen, hvor Constantin begynder, bringe den derhen, hvor, for at erindre om et nyere Skrift, Æsthetikeren i «Enen – Ellers» havde bragt den i «Vexeldriften». Hvis Constantin virkelig skulde føle sig smigret ved paa den Maade at nyde den sjældne Ære, der bringer ham i et uøstetligt udvalgt Selskab – saa maa han i mine Tanker, uden han skrev Bogen, være bleven, som man siger, stjernegal, men hvis paa den anden Side en Forfatter, som han, der skriver for at blive misforstaaet, glømt sig selv og ikke havde Ataraxie nok til at regne sig det til Indtægt, at Prof. Heiberg ikke havde forstået ham, saa maatte han atter være stjernegal. Og dette behøver jeg jo vel ikke at befrygte, thi den Omstændighed, at han hidindtil Intet har svaret Prof. Heiberg, tyder tilstrækkeligen paa, at han forstaaer sig selv.

hinn *stritte* saa kaldte ideale Videnskab gaar ud fra Virkeligheden. Den begynder med det Virkelige for at hæve det op i Idealiteten. Den negter ikke Syndens Tilstedeværelse, tværtimod, den forudsætter den og forklarer den ved at forudsætte Arvesynden. Da imidlertid saare sjeldent Dogmatiken behandles reent, saa vil man ofte finde Arvesynden saaledes dragen ind med indenfor dens Grænse, at Indtrykket af Dogmatikens heterogene Oprindelighed ikke springer i Øinene, men forvirres, hvilket ogsaa skeer, naar man i den finder et Dogme om Engle, om den hellige Skrift o.s.v. Arvesynden skal derfor Dogmatiken ikke forklare, men forklarer den ved at forudsætte den, huj hinn Hvirvel, om hvilken den græske Naturspeculation talte Adskilligt, et bevægende Noget, som ingen Videnskab kan faae fat paa.

At dette forholder sig rigtigt med Hensyn til Dogmatiken vil man indrømme, naar man anden Gang faaer Tid til at forstaae Schleiermachers uødelige Fortjeneste af denne Videnskab. Ham har man forlængst forladt, da man valgte Hegel, og dog var Schleiermacher i skjøn græsk Betydning en Tænkter, der kun talte om hvad han vidste, medens Hegel, tiltrods for alle hans udmærkede Egenskaber og colossale Lærdom, dog ved sin Præstation atter og atter minder om, at han var i tysk Forstand en Professor i Philosophien efter en stor Maalestok, idet han *à tout prix* skal forklare Alt.

Den nye Videnskab begynder da med Dogmatiken, i samme Forstand som den immanente Videnskab begynder med Metaphysik. Her finder igjen Ethiken sin Plads som den Videnskab, der har Dogmatikens Bevidsthed om Virkeligheden som Opgave for Virkeligheden. Denne Ethik ignorerer ikke Synden og har ikke sin Idealitet i at fordrø idealt, men sin Idealitet i den gennemtrængende Bevidsthed af Virkeligheden, af Syndens Virkelighed, dog vel at mærke ikke med metaphysisk Letsind eller psykologisk Concupiscentis.

Man seer let Bevægelsens Forskjellighed, og at den Ethik, om hvilken vi nu tale, horer hjemme i en anden Tingenes Orden. Den første Ethik strandede paa den Enkeltes Syndighed. Saa langt fra at kunne forklare denne, maatte Vanskeligheden endog blive større og ethisk gaadefuldere, idet den Enkeltes Synd udvidede sig til hele Slægtens Synd. Nu kom Dogmatiken og hjalp ved Arvesynden. Den nye Ethik forudsætter Dogmatiken og med den Arvesynden, og forklarer nu af den den Enkeltes Synd, medens den paa samme Tid stiller Idealiteten